

Vodič za novinare o temama o javnom zdravlju

Nezavisno društvo novinara Vojvodine

mart 2020. godine

Drage kolege i kolegice,

Pred vama je kratak vodič za izveštavanje o temama o javnom zdravlju. Želja Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV) je da ovim smernicama podrži odgovorno novinarstvo i da daje podstrek medijima da umesto senzacionalističkih naslova i objava na prvom mestu imaju javni interes.

Izveštaji o nepoznatim ili manje poznatim infekcijama, koje dopunjuju slike ljudi u hirurškim maskama sa javnih mesta svakako izazivaju pažnju medija. Međutim, prilikom izveštavanja sa takvih događaja, novinari moraju da vode računa o izbalansiranosti. Osim toga što moraju biti odgovorni, moraju i da informišu i edukuju građane i građanke o problemima, kao i da vode računa da njihovo izveštavanje nipošto ne širi paniku ili dodatni strah u zajednici.

Upravo zbog ovih razloga smo se odlučili za objaviljavne ovih smernica, polazeći od višedecenijskog iskustva NDNV-a u borbi za profesionalno novinarstvo.

Pozivamo vas da koristite ovaj vodič u vašem svakodnevnom radu kao dodatak Kodeksu novinara Srbije i [Smernicama za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju](#).

Zahvaljujemo se Dart centru za novinarstvo i traumu ([Dart centre for Journalism and Trauma – Columbia University Graduate School of Journalism](#)) na ustupljenim smernicama koje smo koristili u ovom vodiču.

Ovaj vodič je slobodan za korišćenje i distribuciju uz navođenje izvora.

Kako izveštavati o novom koronavirusu (Covid-19)?

Saveti i smernice za novinare i novinarke

Pre svega prikupite osnovne informacije

Ministarstvo zdravlja je pokrenulo poseban sajt koji je posvećen novom koronavirusu (Covid-19) sa najbitnijim informacijama. Za najnovije informacije o bolesti u vašoj užoj zajednici, obratite se lokalnim i državnim zdravstvenim vlastima, posebno epidemiolozima, koji prate epidemiju u Srbiji. Pored Ministarstva, preporučujemo i sledeće kredibilne izvore: Svetska zdravstvena organizacija i američki Centar za kontrolu i prevenciju bolesti (Centers for Disease Control and Prevention).

Mapirajte epidemiju

Vaša je obaveza da građane obavestite o razvoju situacije tako da im olakšate život. Ponudite im servisne informacije u vezi sa putovanjima, snabdevanjem i drugim bitnim segmentima svakodnevnog života. Iako događaji na drugom kraju sveta nisu nužno bitni za vašu publiku, informacije o njima mogu da budu korisne kako bi građani dobili celovitu sliku o stanju u vezi sa širenjem infekcije. Ovo uvek činite na osnovu utvrđenih podataka, relevantnih izvora i bez senzacionalizma.

Pronađite stručnjake

Nazovite najbližu medicinsku školu ili Medicinski fakultet, odnosno više škole za više informacija i predloga šta građani moraju da urade da bi ostali zdravi. Kontaktirajte javne institucije kao što su Instituti za javno zdravlje.

Neka bude jasno

Kada pronađete stručnjaka, obavezno morate razumeti šta on govori. Ako ga vi ne razumete, neće ga razumeti ni vaša publika. Zato budite slobodni da postavljate pitanja i tražite razjašnjenja.

Recite kako se bolest širi - a kako se ne širi

Osim što na taj način edukujete građane i razjašnjavate dileme, ovo može pomoći da se izbegne histerija i panika.

Vodite računa o posebno osetljivim grupama

Obavezno govorite o onima koji bi mogli biti izloženi dodatnom riziku, kao što su novorođenčad i stariji muškarci i žene, kao i osobe sa oslabljenim imunološkim sistemom, i objasnite im šta mogu učiniti da ostanu zdravi.

Pratite situaciju, održavajte kontakte sa nadležnima

Za razliku od požara, vremenskih nepogoda ili drugih kriznih situacija, epidemija nije jednodnevna pojava. Nastavite da zovete epidemiologe, medicinsko osoblje i službenike za javno zdravlje da biste dobili najnovije informacije. Ti pozivi neće uvek doneti nove teme, ali odgovorni reporter mora da bude u toku.

Naglašavajte prevenciju

U situacijama poput ove, građani se osećaju osnaženim ako im se kaže šta mogu učiniti da spreče infekciju, čak i ako je to na primer često pranje ruku, prikrivanje usta prilikom kašlja ili kihanja ili boravak kod kuće ako se osećaju bolesno.

Ukoliko ste u mogućnosti vizualizujte ključne informacije

Jednostavni infografici koji prikazuju informacije poput simptoma, šta treba učiniti i gde potražiti dodatne informacije odličan su dodatak vašim novinama ili veb stranici, prilagođeni čitaocima i korisnicima. Objavite telefonske brojeve i način komunikacije građana sa nadležnima.

Budite sažeti

Ostanite fokusirani i koliko god je moguće informativni. Građani koji su već dovoljno zabrinuti žele kratke i jasne informacije bez odlaganja i bez senzacionalizma.

Vodite računa o tome kako se izražavate

Građani su već dovoljno anksiozni, tako da nemojte pogoršavati situaciju upotrebom reči kao što su „epidemija“ ili „pandemija“. Iako je reč o stručnim izrazima koji su u čestoj upotrebi, oni mogu da pogoršaju strah kod građana. Fokusirajte se na reči koje nemaju toliko težak prizvuk u javnoj upotrebi kao što je „izbijanje“, „širenje“, itd

Smernice u ovom delu vodiča nastale su na osnovu teksta [Reporting the Swine-Flu Out-break](#) novinara Džona Popa, koji je sa svojim novinarskim timom izveštavao o različitim kriznim situacijama i bio je deo redakcije koja je dva puta osvojila Pulicerovu nagradu za novinarstvo.

Tekst je prema smernicama Dart centra za novinarstvo i traumatu prilagođen izveštavanju o novom koronavirusu (Covid-19).

Zaštita privatnosti zaraženih

Iako je deo svakog profesionalnog novinarstva obaveza da se štiti privatnost obolelog i njegovog okruženja, u ovakvim situacijama ovaj princip mora dodatno da se naglašava.

Novinari su u obavezi da poštuju privatnost obolelog bez objavljivanja podataka o njegovom identitetu ili privatnom životu.

Prilikom izveštavanja nije dozvoljeno objavljivanje bilo kakvih podataka koji bi indirektno mogli da otkriju identitet obolelog ukoliko to nije učinio državni organ.

Čak i ako državni organ objavi podatke, novinar mora da ima svest o mogućim posledicama objavljivanja takvih informacija, zato sve što se ne vezuje direktno za javni interes, ne treba objaviti.

Ovaj princip se posebno odnosi na zaštitu maloletnika.

Odgovornost novinara

Novinar koji poštuje principe [Kodeksa novinara Srbije](#) ima pravo na zaštitu profesionalnog udruženja, kao i na podršku i pomoć u zaštiti od negativnih posledica zbog obavljanja novinarske profesije.

Svako ko smatra da je novinar povredio neku od odredbi Kodeksa novinara Srbije, može se obratiti Sudu časti Nezavisnog društva novinara Vojvodine.

Sud časti NDNV je nadležan u slučajevima kada su članovi Društva prekršili Kodeks.

NDN
VOJVODINE

2020.